

Miljø- og
Fødevareministeriet

Aftale om Naturpakke

Maj 2016

Aftale om Naturpakke

Den danske natur skal være mere robust og rustet mod tilbagegang i naturtyper og biodiversitet. Det er Regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti enige om og prioriterer med Naturpakken en række konkrete indsatser til at styrke biodiversiteten.

Den danske natur er en ressource, vi skal værne om, og en ressource, vi skal huske at benytte. En rig og mangfoldig natur er en vigtig forudsætning for livskvalitet og sundhed. Danskerne bor i stigende grad i de større byer, og besøg i naturen er ikke længere en almindelig aktivitet for børn og unge. Aftaleparterne er enige om at understøtte mulighederne for flere friluft aktiviteter og tilgængelighed til naturen.

I de seneste årtier er der i Danmark gjort en stor indsats for at sikre en rig og mangfoldig natur gennem bl.a. implementeringen af Natura 2000-planlægningen, kortlægning af §- 3 arealer, gennemførsel af de første vandmiljøplaner, nu overtaget af vandplanlægningen, mere fokus på biodiversitet i driften af statens skove, genopretning af naturlig hydrologi mm. Af samme årsag ses der i dag også positive tendenser for et forbedret vandmiljø og fremgang for en række arter som fx odderen, skovfugle og flere rovfugle.

Naturen og biodiversiteten i Danmark står dog stadig over for nogle store udfordringer. Mange arter og naturtyper mangler plads og sammenhæng, og naturen skal have bedre vilkår til at eksistere på egne præmisser. Det er en opgave, Regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti tager fælles ansvar for.

Aftaleparterne prioriterer at standse tilbagegangen i biodiversitet. Indsatsen skal lægges, hvor det er mest relevant. Derfor prioriteres indsatserne dér, hvor der i forvejen er naturværdier at bygge videre på. Ved for eksempel målrettet at udpege større, sammenhængende skovområder til urørt skov og skov med biodiversitetsformål, kan der skabes grundlag for en robust biodiversitet i de danske skove, så planter og dyr kan trives og udvikle sig. Aftaleparterne anerkender, at der også er et stort biodiversitetspotentiale på private skovarealer. Regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti er derfor enige om, at statens skove skal bidrage til indsatsen, og aftaleparterne er også enige om at understøtte en udvikling, hvor det bliver mere attraktivt for private skovejere at bidrage til indsatsen. Der lægges vægt på, at udpegningen skal ske på baggrund af nyeste viden og med en omkostningseffektiv tilgang.

Samtidig er aftaleparterne enige om, at der skal iværksættes indsatser med henblik på at afbureaukratisere reglerne på området, så der skabes plads til mere og bedre natur uden byrdefulde regler.

I Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke har aftaleparterne besluttet at gennemføre et serviceeftersyn af "Naturplan Danmark" med henblik på at vurdere, hvilke indsatser der skal gennemføres. Derfor gennemføres der syv markante naturprojekter og initiativer, der er med til at sikre den danske biodiversitet og understøtte, at Danmark lever op til EU-krav.

I Naturpakken vil der være fokus på at målrette Miljø- og Fødevarerministeriets arealdrift. Det indebærer bl.a. at der sælges ejendomme og arealer m.v., der har lav værdi biodiversitetsmæssigt og få muligheder for friluftsliv, mod tilsvarende opkøb af grunde, der har en større værdi biodiversitetsmæssigt.

Regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti er på den baggrund enige om at gennemføre en række indsatser for i alt 363,5 mio. kr. i 2016 - 2019 på følgende områder:

- Biodiversitetsskov
- Videreførte naturindsatser
- Natur og biodiversitet
- Bynatur og friluftsliv
- Det åbne land og landmanden som naturforvalter
- Moderne naturforvaltning og afbureaukratisering

Aftaleparterne er enige om, at Naturpakkens indsatser skal indgå i en samlet afrapportering af Danmarks internationale forpligtigelser til at udarbejde en biodiversitetsstrategi i løbet af 2016 sammen med eksisterende indsatser på naturområdet, herunder Natura 2000-planlægningen.

Med nærværende aftale tilkendegiver aftalepartierne (Regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), at de med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke er enige om grundlaget for den samlede fremadrettede kvælstofregulering, og at alle kvælstofregulerende indsatser er forligsstof, hvor der skal være enighed mellem forligsparterne. Aftaleparterne er enige om at iværksætte én yderligere kvælstofreducerende indsats ved at udvide den planlagte efterafgrødeordning lanceret i Aftale om Fødevarer og landbrugspakke af 22. december 2015. I alt udvides ordningen med knap 66.000 hektar efterafgrøder, svarende til ca. 200 ton i 2017 og ca. 430 ton i 2018.

Hertil kan komme tekniske justeringer af kvælstofreducerende indsatser i forhold til grundvand og overfladevand, som det allerede fremgår af aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken.

Aftaleparterne er enige om at stemme for den nødvendige lovgivning, der skal implementere aftalen.

Biodiversitetsskov

En indsats i de danske skove vil have væsentlig effekt på biodiversiteten og have stor effekt i forhold til at fremme forholdene for en lang række truede arter

Aftaleparterne er enige om at udlægge arealer i eksisterende skov til urørt skov og anden biodiversitetsskov, så der samlet opnås 25.000 ha biodiversitetsskov. Der er i dag i Danmark udlagt 11.700 ha skov på offentlige og private arealer til urørt skov og anden biodiversitetsskov, som vil indgå i det samlede areal på 25.000 ha.

Aftaleparterne er således enige om at udlægge i alt 13.300 nye ha skov til biodiversitetsformål. Herefter vil der være i alt 19.100 ha urørt skov (med og uden pleje – fx græsning) og 5.900 ha anden biodiversitetsskov.

Udlægningen sker på statens arealer og skal ske på den mest omkostningseffektive måde på baggrund af den nyeste viden og med konsultation af relevante forskningsmiljøer, herunder det vidensgrundlag, der tilvejebringes i projektet om kortlægning af naturmæssigt særligt værdifuld skov. Den konkrete udlægning af arealerne fastlægges, så det sikres, at der målrettet udlægges arealer med det største biodiversitetspotentiale. Samlet udlægges således et areal svarende til 20 procent af statens skovareal til urørt skov eller anden biodiversitetsskov (Miljø- og Fødevareministeriets og Forsvarets skovareal svarer til 111.500 ha).

Udlægningen sker ved en indfasning, hvor der udtages økonomiske værdier over de næste 10 år for løvskov, mens der for plantager med nåletræ sker en indfasning over 50 år for at sikre højere biodiversitetspotentiale ved bl.a. at konvertere nåleskoven og samtidig udtage økonomiske værdier. De nye udlagte arealer vil omfatte hele skove eller dele af større skove inklusiv mindre åbne arealer som fx skovmoser, skovenge mv., som er en naturlig del af skoven. Der udarbejdes i 2016 en plan for udlægning, der fastlægger proces mv.

Herudover skal private skovejere tilbydes mulighed for at udlægge skov til biodiversitetsformål. Udlæg på private arealer skal ske på frivillig basis og mod kompensation. En model for udpegning af urørt skov og anden biodiversitetsskov på private arealer drøftes med interessenterne. Udlægningen af skov på private arealer sker over de næste 10 år. Det forventes, at der vil blive udlagt op mod 3.300 ha til urørt skov og anden biodiversitetsskov på private arealer.

Der vil dermed samlet kunne opnås op til 28.300 ha urørt skov og anden biodiversitetsskov.

Miljø- og fødevareministeren indførte i foråret 2016 et midlertidigt hugststop for at sikre, at der ikke blev fjernet biologiske værdier fra ministeriets skove før indgåelse af aftale om en Naturpakke. Aftaleparterne er enige om, at hugststoppet videreføres i en tilpasset form, hvor der efterlades minimum 20 træer pr. ha. indtil ny urørt eller anden biodiversitetsskov er udpeget (tidligst 2017). Hugststoppet ophæves herefter på de arealer, der ikke bliver udpeget til biodiversitetsskov.

Videreførte naturindsatser

Aftaleparterne har med Naturpakken foretaget et serviceeftersyn af Naturplan Danmark og har valgt, at videreføre en række naturindsatser for 98,2 millioner kroner, der blandt andet sikrer, at Danmark lever op til EU-krav og tilvejebringer vidensgrundlag for udlægning af biodiversitetsskov.

Indsatserne er:

- LIFE-projekt i Himmerland, hvor der blandt andet skabes grundlag for gunstig bevaringsstatus for sårbare arter og naturtyper som rigkær og kildevæld i syv Natura-2000 områder ved at styrke sammenhænge i landskabet. Der ses også på at skabe synergi med klima- og vandindsatser og finde virkemidler til at opnå størst mulig naturpleje af arealerne, der kan komme landmænd til gode.
- LIFE-projekt i Stavns Fjord på Samsø, der skal fremtidssikre strandenge og levesteder for kystfugle mod havstigninger ved at inddrage bagvedliggende arealer i forvaltningen. Projektet er et samarbejdsprojekt mellem staten og Samsø kommune.
- LIFE projekt ved Gilleleje Flak har til formål at genoprette stenrev ved Gilleleje Flak. Genopretning af stenrevet bidrager til at skabe bedre vilkår for dyr og planter og dermed skabe grundlag for en højere artsdiversitet og en mere robust natur på havet.

- Sørestaurering af 5-10 større, danske søer, som ikke har opnået god tilstand, selvom tilførslen af fosfor til søerne er nedbragt. Sørestaurering kan fremskynde en tilstand med klart vand og større udbredelse af undervandsplanter. Ud over at forbedre levevilkår for flora og fauna i søerne kan restaureringen i visse tilfælde skabe forbedrede rekreative muligheder lokalt –fx bademuligheder.
- Vandløbsrestaureringsprojekt går ud på at skabe sammenhæng i vandløbssystemer ved at lægge småsten og gydegrus ud i bunden af vandløbet samt fjerne spærringer i vandløbet, så fisk kan vandre op gennem et sammenhængende vandløbssystem. Med indsatsen får både planterne og fiskene i vandløbet det bedre på de strækninger, hvor der bliver gennemført en indsats. Derudover får lystfiskerne gavn af tiltaget, da blandt andet laks og ørred får bedre gydeforhold og opvækstbetingelser.
- Kortlægning af naturmæssigt særligt værdifuld skov. Kortlægningen vil blive et vigtigt vidensgrundlag for udlæg af arealer til biodiversitet i skovene, da kortlægningen vil vise, hvor der kan skabes bedst biodiversitet i forhold til indsatsen.
- Indsats mod invasive arter. Danmark er forpligtet til at gøre en aktiv indsats for at bekæmpe 37 arter, der er problematiske på EU-niveau. Heraf er 10 invasive arter tilstede i Danmark, fx vaskebjørn, hårfrugtet bjørneklo og signalkrebs. Indsatsen omfatter håndtering af spredningsveje, overvågning, kontrol og aktiv bekæmpelse.

Natur og biodiversitet

Med målrettede indsatser kan der skabes forhold for naturen og biodiversiteten, der sikrer større artsvariation og gør naturen mere robust - blandt andet overfor klimaændringer.

Lokale projekter skal skabe mere dynamik, bedre fødegrundlag for dyr og bedre naturoplevelser på statens arealer

Der gøres en målrettet indsats på statens arealer til gavn for både planter, dyr og mennesker. På flere statslige arealer er der et stort potentiale for, med målrettede projekter, at skabe:

- mere fri dynamik til natur, der på lang sigt skal skabe en væsentlig højere biodiversitet
- et bedre fødegrundlag for vilde dyr og insekter
- bedre friluftsmuligheder

Projekterne vil samtidig give nye natur- og friluftsoplevelser i form af blandt andet våde områder og et mere varieret landskab.

Der afsættes en pulje til en målrettet indsats på både lysåbne naturarealer og skovarealer og til forbedrede friluftsskaktiviteter på arealerne. Generelt vil indsatserne sætte fokus på både større muligheder for oplevelser i naturen, almindelige arter og naturtyper samt konkrete truede arter, som fx flagermus, orkideer, rødlistede sommerfugle samt tudser og frøer.

Målrettet indsats for sammenhængende natur for bl.a. truede arter i det åbne land

Naturen i Danmark mangler sammenhæng og vilde dyr og planter mangler levesteder. Derfor oprettes der en pulje til at opkøbe arealer med henblik på at skabe bedre natur og med det formål at etablere sammenhæng mellem værdifulde statslige naturområder, som er udfordret af enten at være afskåret fra andre naturarealer eller er for små og ligger for spredt til at være et robust levested for fx truede arter. Projekterne skal ud over sammenhæng også have fokus på at skabe nye levesteder for truede arter.

Bynatur og friluftsliv

Naturoplevelser og friluftsliv bidrager til både større livskvalitet og folkesundhed. Danskerne bor i stigende grad i de større byer, og besøg i naturen er ikke længere en almindelig aktivitet for børn og unge. Aftaleparterne har en ambition om, at flere danskere skal have mulighed for at benytte sig af naturens tilbud – bl.a. tæt på byerne.

Bedre adgang til naturen

For at give offentligheden bedre adgang til naturen og nye muligheder for friluftsoplevelser iværksættes der en række indsatser:

Der er med landdistriktsprogrammet afsat midler til at sikre skov, pleje af lysåben natur, etablering af vådområder og udtagning af lavbundslande mv. Mange af disse projekter er allerede - eller vil med tiden - udvikle sig til naturområder med et rigt dyre- og planteliv. Mange steder er der et uudnyttet potentiale for naturoplevelser også i tidligere etablerede områder, hvor bl.a. lodsejere og myndigheder efterlyser muligheder for støtte. Der afsættes nationale midler til, at kommuner, stat og lodsejere kan etablere friluftsfaciliteter i forbindelse med de mange nye naturprojekter under Landdistriktsprogrammet. Midlerne kan fx gives som støtte til kommuner, stat og lodsejere til etablering af: vandrestier, fugletårne, shelters, badebroer eller cykelruter. Det er en forudsætning, at der kan foretages en klar afgrænsning til indsatser finansieret af landdistriktsprogrammet.

Muligheder for flere naturoplevelser i det åbne land styrkes, ved at projektet "Spor i Landskabet" støttes med yderligere finansiering. "Spor i Landskabet" er et samarbejde mellem Kommunernes Landsforening, Skovforeningen, Friluftsrådet, Landbrug og Fødevarer, Landdistrikternes Fællesråd, Naturstyrelsen, Danmarks Jægerforbund og Danmarks Naturfredningsforening. Den nye finansiering kan evt. øremærkes stiforløb, som gavner børn og unges brug af naturen, fx forløb tæt på skoler, fritidsinstitutioner mv.

Natur i byen

Der er et potentiale i at tænke i løsninger, der skaber bedre vilkår for vilde dyr og planter i byerne ved at udnytte de grønne muligheder inde i byerne, som allerede findes, og skabe nye. En styrket biodiversitetsindsats i byerne kan være til glæde for det stigende antal mennesker, der bor i byerne ved at skabe naturoplevelser tæt på deres bopæl, ligesom det øger forståelsen for natur.

Miljø- og Fødevareministeriet indleder dialog med KL, relevante interessenter og udvalgte kommuner for at undersøge mulighederne for formidling og forbedring af de grønne oaser i byerne. Det kan bl.a. være at identificere mulighederne i byerne fx langs vejstrækninger, grøftekanter og cykelstier for at styrke biodiversiteten og de rekreative muligheder, ligesom det kan handle om at inddrage hensynet til biodiversitet og naturen helt generelt i forvaltningen. Miljø- og Fødevareministeriet vil ligeledes vejlede kommunerne om seneste nye viden om biodiversitet i byerne. Eksisterende erfaringer og nye muligheder kan fx drøftes på en workshop og videreformidles bredt til kommuner og andre aktører

Det åbne land og landmanden som naturforvalter

Der skal også gøres en indsats i det åbne land for at stoppe tilbagegangen i biodiversitet. Det sker bl.a. ved at sikre flere og bedre levesteder, skabe sammenhæng og iværksætte indsatser for konkrete arter. Samtidig skal det gøres nemmere for landmænd at lave naturpleje.

Tilskud til etablering af læhegn

Læhegn kan være værdifulde levesteder og spredningskorridorer for biodiversitet i landbrugslandet og på den måde sikre sammenhængende natur og naturlige trædesten i de dyrkede arealer.

Der etableres en national tilskudsordning til etablering af nye læhegn og evt. supplement af eksisterende læhegn i det åbne land til gavn for vilde dyr og fugle. Ordningen skal fremme og bevare biodiversiteten i det åbne land gennem planlægning af spredningskorridorer, læhegn med 3 – 7 rækker beplantning og "trædesten".

Lodsejere kan frivilligt søge om tilskud. Ordningen stiller krav til kvaliteten af læhegnene, og projekter med stort potentiale for biodiversitet prioriteres. Ordningen forventes igangsat fra 2017.

Markvildtindsats

Det går fortsat tilbage for agerhøns, harer, stær, viber, sommerfugle og vilde bier, som lever i det åbne land. Det skyldes bl.a. færre og forringede levesteder.

Der iværksættes en målrettet indsats for udvalgte arter i det åbne land, der vil medvirke til at skabe flere levesteder. En ny indsats rummer både indsatser for udvalgte arter og for en bredere vifte af dyr, fugle og insekter. Det kan fx være anlæg af vegetationsstriber og insektvolde i landbrugslandet, hvis formål primært er at fremme forholdene for forskellige arter, såvel sjældne, truede som jagtbare arter. Dette vil også fremme vildtbestanden i det åbne land. Indsatsen tilrettelægges ved et samarbejde med Danmarks Jægerforbund.

Undervisning af landmænd i naturpleje

Flere landmænd mangler viden om naturpleje, da det i dag oftest er en driftsform, der udføres som en side-driftsgren for landmanden eller af hobby- og deltidsbedriftslandmænd. For at understøtte, at flere landmænd laver naturpleje og bliver naturforvaltere iværksættes der to tiltag:

Landmænd under uddannelse

Det undersøges i et samarbejde mellem Miljø- og Fødevareministeriet og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling, hvordan undervisning i naturpleje på landbrugsuddannelsen kan styrkes.

Efteruddannelse af landmænd

En efteruddannelsesindsats skal bidrage til, at landmænd forstår de regler, der er forbundet med at modtage offentligt tilskud til at udføre naturpleje. Det vil lette landmandens hverdag og reducere behovet for kontrol og administration. Der fortsættes en indsats om at afholde efteruddannelse for landmænd frem til 2019.

Naturpleje i form af ekstensiv græsning eller slæt er ikke længere almindelig kendt viden i landbruget.

Jordfordeling

Jordfordeling er et effektivt redskab til at opnå en bedre og mere robust natur. Jordfordeling sker i en større forhandlingsproces, hvor mange landmænd på samme tid kan bytte jord med hinanden via en uvildig mægler for at opnå en mere hensigtsmæssig placering af arealerne.

Der afsættes en national pulje til at supplere den EU-finansierede jordfordelingsindsats i forbindelse med vådområdeindsatsen. Den nationale pulje skal gøre det muligt at supplere de eksisterende vådområdejordfordelinger med jordfordelinger med andre formål, såsom natur og generel arrondering. Dette vil give en større fleksibilitet i jordfordelingsindsatsen. Det kan fx omfatte udgifter til planlægning og den administrative gennemførelse af jordfordelingsprocesser samt til opkøb af erstatningsjord til brug for selve jordfordelingsprocessen.

Erstatningsnatur

Det er en kendt udfordring, at nogle naturarealer er små og mere udsat for randpåvirkning og derfor mindre egnede som levested for visse dyr og planter. Samtidig kan placering af eksisterende naturområder være en hindring for erhvervsvirksomheder og offentlige myndigheder i forhold til udviklingsprojekter samt for landmændenes drift og dermed motivation til at pleje naturen.

Det er kompliceret at flytte natur, men i nogle tilfælde kan det på sigt være til gavn for landbruget og naturen. Aftaleparterne er derfor enige om at undersøge mulighederne for at lave erstatningsnatur. Der iværksættes en faglig udredning af, hvilke typer af § 3-natur eller andre arealer, hvor der er indvandret beskyttede arter, som kan indgå i en ordning om erstatningsnatur, og hvordan det kan sikres, at erstatningsnaturen kan etableres med en kvalitet der på sigt som minimum svarer til den nedlagte natur. Der findes allerede i de gældende regler muligheder for i særlige tilfælde at nedlægge natur mod at udlægge erstatningsnatur i de tilfælde, hvor der opnås en klar forbedring af naturforholdene. Arbejdet kan iværksættes i samarbejde med KL og kommunerne, som har stort kendskab til den lokale natur. I arbejdet kan landbrugsorganisationer og de grønne organisationer inddrages sammen med naturfaglig ekspertise.

Moderne naturforvaltning og afbureaukratisering

En mere enkel, klar og sammenhængende lovstruktur i Miljø- og Fødevareministeriet

Miljø- og fødevareministeren har i begyndelsen af februar 2016 fjernet hver tredje lov og bekendtgørelse uden at slække på beskyttelsesniveauet. Målet var at gøre lovgivningen mere overskuelig. Næste skridt er arbejdet med den fremtidige lovstruktur på det samlede ministerområde – "lovkompasarbejdet". Målet med dette er at få skabt en mere enkel, klar og sammenhængende lovstruktur, der kan udgøre inspiration for kommende års lovgivning på området. Et eksempel på en forenklet og mere klar lovstruktur er den netop vedtagne lov, der samler de to centrale EU-proceduredirektiver inden for den miljøretnlige regulering – miljøvurderingsdirektivet og VVM-direktivet. Den samlede lov skal sikre et bedre overblik over de procedureregler, der gælder for miljøvurderinger, herunder miljøvurderingernes indhold og om offentlighedens inddragelse til gavn for bygherrer og offentligheden.

Et bud på en ny lovstruktur forventes præsenteret for offentligheden inden årets udgang. For borgere og virksomheder er det også væsentligt, at de vejledninger som ministeriet udsteder ikke er unødige bureaukratiske eller svært forståelige. Derfor iværksættes et projekt om forenkling af Miljø- og Fødevareministeriets vejledningsindsats, så den bliver endnu mere modtagerorienteret, kortfattet og præcis og med digitaliseringens muligheder indtænkt.

Ny lovstruktur på naturområdet

Reguleringen på natur- og biodiversitetsområdet er spredt på flere love og vanskelig at få overblik over for de mange aktører, der har brug for viden om lovenes indhold. Der vil derfor blive udarbejdet en ny lovstruktur på naturområdet i form af en natur- og biodiversitetslov. Formålet er at samle, modernisere og fokusere alle relevante regler om beskyttelse af den

danske natur og flora og fauna, samt at understøtte udviklingen af ny og bedre natur. En ny lovstruktur indebærer ikke i sig selv en stillingtagen til beskyttelsesniveau.

Lovgrundlag for forvaltningen af Miljø- og Fødevareministeriets skov- og naturarealer

Miljø- og Fødevareministeriet forvalter mere end 200.000 ha offentlige skov- og naturarealer med det væsentligste formål at tilgodese biodiversitet, naturbeskyttelse og friluftsliv. Herudover sker der på arealerne bæredygtig træproduktion mv. Grundlaget for forvaltningen af arealerne findes i dag i en række love, herunder skovloven, naturbeskyttelsesloven og de årlige finanslove, samt i aktstykker.

Der findes således ikke ét samlet grundlag, hvor afvejningen af de mange samfundshensyn er udstukket klart. I lovgrundlaget kan det slås fast, at det væsentligste formål med det statslige ejerskab af arealerne er effektivt at understøtte biodiversiteten og danskernes muligheder for friluftsliv. Driften af statens arealer skal samtidig ske på den mest omkostningseffektive måde, ligesom der inden for denne ramme også så vidt muligt bidrages med en bæredygtig træproduktion.

Et væsentligt formål er at øge såvel samfundsnyttens som legitimitetens overfor borgerne ved forvaltningen af de statslige arealer samt sikre, at der sker en transparent formidling af aktiviteter og resultater i forbindelse med forvaltningen af de statslige arealer.

"Meld en regel"

"Meld en regel"-kampagnen vil blive fortsat med et fokus på regelforenkling, hvor borgere, erhvervsdrivende og organisationer

Enklere regler for naturtiltag i landbruget

Aftaleparterne er enige om, at der skal arbejdes for, at EU's regler, og den danske implementering heraf, for landbrugsstøtte ikke forhindrer den nødvendige synergi mellem landbrug og naturhensyn hen mod den kommende reform af EU's landbrugspolitik i 2020.

Fra dansk side skal der være fokus på, at subsidiaritet i øget grad også afspejles i den fælles landbrugspolitik, så det - med behørigt hensyn til risikoen for underkendelser af EU-støtten - i øget grad kan være op til medlemsstaterne, om man fx vil tillade støtte til naturfremmende tiltag eller til arealer, der ikke er landbrugsarealer i gængs forstand. Et eksempel på en EU-regel, der kan undersøges er fx "100 m²-reglen". Under de nuværende EU-regler er arealer, som hverken er produktions- eller brakarealer, ikke er støtteberettigede, hvis de hver for sig er større end 100 m². Dermed skal fx våde arealer eller lærkepletter over 100 m² tegnes ud af det støtteberettigede areal, da det ellers kan medføre en sanktion for landmanden.

Aftaleparterne er enige om at arbejde for at forenkle den danske implementering af EU's regler for landbrugsstøtte med henblik på at gøre det lettere og mere attraktivt for landmænd at udlægge små naturarealer på bedrifterne. Relevante interessenter inddrages i arbejdet.

Som landbrugspolitikken er udformet nu, er der et loft over udgifterne såvel totalt, som for det enkelte medlemsland, da den konvolut, som de enkelte medlemslande tildes til landbrugsstøtte, har en fast størrelse. Hvordan medlemsstaterne anvender denne konvolut bør i øget omfang være op til medlemslandene, så længe principperne for det indre marked overholdes.

Særligt beskyttet natur - naturbeskyttelseslovens § 3

Manglende viden om, hvor der findes såkaldt § 3-beskyttede områder og manglende kendskab til reglerne, kan være en barriere for landmandens motivation og muligheder for at pleje lysåbne naturområder. Aftaleparterne er derfor enige om, at der er brug for at styrke informationen til lodsejerne om § 3-beskyttet natur og de eksisterende muligheder for at lave ny natur, uden at det populært sagt "vokser ind i" en § 3-beskyttelse. Oplysninger om ændringer i registreringen af natur på lodsejerens ejendom, skal være let tilgængelige, ligesom det er aftaleparternes hensigt, at kommunikationen mellem myndigheder og landmænd styrkes.

Aftaleparterne er enige om, at der skal ske en styrket vejledningsindsats, herunder information om mulighederne for at søge støtte til naturpleje mv., der skal bidrage til at være et positivt incitament for landmanden til at pleje naturen.

Aftaleparterne ønsker at øge landmændenes incitament til at udlægge flere arealer til naturformål. Parterne er enige om, at der efter et grundigt analysearbejde og tilvejebringelse af et fyldestgørende beslutningsgrundlag – senest pr. 1. januar 2017 – indføres en permanent genopdykningsret, såfremt det er muligt at administrere uden meromkostninger og uden at komme i konflikt med EU-retten eller anden national lovgivning. Hvis der er sådanne udfordringer, og parterne kan blive enige om at løse dem, vil der også blive indført en permanent genopdykningsret.

Ændring af husdyrloven i forhold til ammoniakfølsom natur og skov

Der blev i Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke aftalt en indsats om smidigere husdyrgodkendelser, herunder at der skal ske en kortlægning af ammoniakfølsom natur med henblik på at understøtte etableringen af et ensartet grundlag for vurdering af udvidelser af husdyrbrug og fremme en hurtigere og mere målrettet sagsbehandling i kommunerne.

Der udarbejdes et nyt beslutningsgrundlag, der skal angive mulighederne for at gennemføre en ændring af reglerne for ammoniakdeposition fra husdyrsbrug i relation til beskyttet natur. I beslutningsgrundlaget angives forskellige handlemuligheder med angivelse af konsekvenserne.

Tilpasning af Natura 2000-områdernes afgrænsning

Natura 2000-områderne er nogle af de mest værdifulde naturområder i Danmark. Der indgår dog i de udpegede Natura 2000-områder intensive jordbrugsarealer og byarealer, som ikke bidrager til beskyttelsen af direktivarter og -naturtyper, men som alligevel er underlagt nogle af de krav, der følger af Natura 2000-udpegningen.

Der iværksættes, i dialog med interessenterne og EU-kommissionen, en gennemgang af afgrænsningen af Natura 2000-områderne med henblik på at undersøge muligheden for at mindske andelen af intensivt drevne jordbrugsarealer og evt. at udvide de udpegede områder med mere værdifuld natur, hvor det understøtter direktivmål.

Mere synergi mellem kommunernes klimatilpasningsindsats, ny natur-, frilufts- og kvælstofreducerende indsatser

Kommunerne og forsyningsselskaberne skal i de kommende år gennemføre klimatilpasnings-, natur og kvælstofreducerende projekter i det åbne land. Der er potentiale for også at få en naturgevinst i gennemførelsen af indsatserne.

Der afsættes derfor en statslig pulje til fyrtårnsprojekter, der kan vise muligheder og potentiale i at forøge den naturmæssige og rekreative værdi af det åbne landsamtidig med, at der skabes bufferkapacitet for vandet ved kraftig eller længerevarende nedbør. Fyrtårnsprojekter kan fx være opkøb af vandløbsnære arealer, som kan fremme klimatilpasningsindsats, ny natur og kvælstofreducerende indsatser.

Kvælstofreducerende tiltag

Det følger af Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke af 22. december 2015, at der lanceres en frivillig efterafgrødeordning i 2017 og 2018, der skal resultere i udlægning af flere efterafgrøder, hvilket skal tilvejebringe en kvælstofeffekt. Efterafgrøderne målrettes områder med risiko for forringelse i henholdsvis kystvand og grundvand med henblik på at forbedre miljøtilstanden.

Med nærværende aftale tilkendegiver aftalepartierne (Regeringen (Venstre), Dansk Folkeparti, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti), at de med Aftale om Fødevarer- og landbrugspakke er enige om grundlaget for den samlede fremadrettede kvælstofregulering, og at alle kvælstofregulerende indsatser er forligsstof, hvor der skal være enighed mellem forligspartierne. Aftaleparterne er enige om at iværksætte én yderligere kvælstofreducerende indsats ved at udvide den planlagte efterafgrødeordning lanceret i Aftale om Fødevarer- og landbrugs-

pakke af 22. december 2015. I alt udvides ordningen med knap 66.000 hektar efterafgrøder, svarende til ca. 200 ton i 2017 og ca. 430 ton i 2018.

Hertil kan komme tekniske justeringer af kvælstofreducerende indsatser i forhold til grundvand og overfladevand, som det allerede fremgår af aftalen om Fødevarer- og landbrugspakken.

Udgifter og finansiering af Naturpakken

Udgifterne til de enkelte indsatser i Naturpakken og finansieringen heraf ses i henholdsvis tabel 1 i bilag 1 og tabel 2 i bilag 2.

Bilag 1: Udgifterne

Udgifterne til de enkelte af Naturpakkens indsatser ses i tabel 1.

Tabel 1

Udgifter til Naturpakken (mio. kr.)

	2016	2017	2018	2019	I alt i perioden 2016-2019	Varigt
Biodiversitetsskov						
Biodiversitetsskov	15,0	24,3	24,3	24,3	87,9	op til 23,1
Videreførte naturindsatser						
Videreførte indsatser	18,2	39,4	40,6	-	98,2	-
Natur og biodiversitet						
Lokale projekter skal skabe dynamik, bedre fødegrundlag for dyr, bedre naturoplevelser på statens arealer	20,0	-	-	-	20,0	-
Målerettede indsatser for sammenhængende natur for bl.a. truede arter i det åbne land	-	10,0	10,4	8,3	28,7	-
Bynatur og friluftsliv						
Bedre adgang til naturen	-	2,0	-	4,5	6,5	-
Natur i byen	0,5	2,1	0,5	0,5	3,6	-
Det åbne land og landmanden som naturforvalter						
Tilskud til etablering af læhegn	-	10,0	10,0	10,0	30,0	-
Markvildtindsats	-	2,0	2,0	2,0	6,0	-
Undervisning af landmænd i naturpleje *	-	-	-	-	-	-
Jordfordeling	-	4,0	4,0	-	8,0	-
Erstatningsnatur	0,5	1,0	1,0	-	2,5	-
Kvælstofreducerende tiltag	-	14,6	36,1	-	50,7	-
Moderne naturforvaltning og afbureaukratisering					-	
En mere enkel, klar og sammenhængende lovstruktur i Miljø- og Fødevarerministeriet	-	-	-	-	-	-
Ny lovstruktur på naturområdet	-	-	-	-	-	-
Lovgrundlag for forvaltningen af Miljø- og Fødevarerministeriets skov- og naturarealer	-	-	-	-	-	-
Meld en regel	-	-	-	-	-	-
Enklere regler for naturtiltag i landbruget	-	-	-	-	-	-
Særlig beskyttet natur – Naturbeskyttelseslovens § 3	0,4	1,5	-	-	1,9	-
Ændring af husdyrloven ift. § 3 natur (ammoniakfølsom natur)	0,7	1,3	-	-	2,0	-
Tilpasning af Natura2000 områdernes afgræsning	0,5	1,0	1,0	-	2,5	-
Synergi mellem kommunernes klimatilpasningsindsats, ny natur, friluftsliv og kvælstofreducerende tiltag	15,0	-	-	-	15,0	-
I alt	70,8	113,2	129,9	49,6	363,5	-

Anm. *Undervisning af landmænd i naturpleje finansieres inden for eksisterende bevillinger. Administration af indsatserne er inkluderet i udgifterne.

Bilag 2: Finansiering

Finansieringen af indsatserne til Naturpakken ses i tabel 2.

Tabel 2

Finansiering og omprioriteringer til Naturpakken (mio. kr.)

	2016	2017	2018	2019	I alt i perioden 2016-2019	Varigt
Naturplan Danmark	30,9	61,4	58,9	1,3	152,5	-
Omprioriteringer på § 24 Miljø- og Fødevaremini- steriet	39,9	13,5	13,8	13,5	80,7	3,0
Forbrug af opsparing (f.eks. Naturplan Danmark, Nationalparker og øvrige konti)	31,1	-	-	-	31,1	-
Opsparing anlæg (Klimareserven + Naturplan Dan- mark)	-	-	8,8	4,0	12,8	-
Reserve til nationalpark	2,8	7,5	-	-	10,3	-
Jagttegnsmidler	-	2,0	2,0	2,0	6,0	-
Friluftsliv	-	-	-	4,5	4,5	-
Omprioritering af midler til erstatning og naturforvalt- ning	6,0	4,0	3,0	3,0	16,0	3,0
Indtægter på § 24 Miljø- og Fødevareministeriet *	-	21,5	21,5	21,5	64,5	-
Nettoindtægt ved gradvis indfasning af biodiversitets- skov	-	11,5	11,5	11,5	34,5	-
Salg af grunde og arealer mv.	-	10,0	10,0	10,0	30,0	-
Kvælstofreserven	-	16,8	35,7	13,3	65,8	-
§ 35 kvælstofreserven	-	16,8	35,7	13,3	65,8	-
I alt	70,8	113,2	129,9	49,6	363,5	3,0

Anm. * Den varige udgift til biodiversitetsskov finansieres inden for § 24 Miljø- og Fødevareministeriet. Der indarbejdes indledningsvis en negativ budgetregulering på § 24 Miljø- og Fødevareministeriet.

Bilag 3: Biodiversitetsskov – fordeling af arealer

Eksisterende skov udlagt til biodiversitetsformål

	Virkemiddel	Løvskov/ Nåleskov	Areal (hektar)	Træproduktion	Pleje
Staten*	Urørt skov	Løvskov/nåleskov	6.400	Ingen	Ingen
	Biodiversitetsskov	Løvskov/nåleskov	2.600	Nedsat	Ja
I alt			9.000		
Privat	Urørt skov	Løvskov/nåleskov	2.700	Ingen	Ingen
I alt			11.700		

*Miljø- og fødevareministeriets og Forsvarets arealer. Der findes ikke oversigter over øvrige statslige skovarealer.

Nye udlæg i statens skove til biodiversitetsformål

Nye udlæg i statens skove til biodiversitetsformål						
	Virkemiddel	Løvskov/ Nåleskov	Areal - hektar	Træ- produktion	Pleje	Indfas-ning
Staten*	Urørt skov	Løvskov	6.700	Ingen**	I mindre omfang, fx græsning	Over 10 år
		Nåletræsplantager	3.300	Ingen**	I mindre omfang, fx græsning	Over 50 år
	Biodiversitetsskov	Primært løvskov	3.300	Nedsat	15 træer pr. ha efterlades til død og henfald på arealer med plukhugst	Over 5 år
	I alt		13.300			
Tidligere udlagt – staten			9.000			
I alt på statens arealer			22.300			
Tidligere udlagt - private			2.700			
I alt			25.000			
*Miljø- og Fødevarerministeriets arealer. Udlæg er hele eller dele af større skove inklusive mindre lysåbne arealer i skoven.						
** Under indfasning sker hugst.						

*Miljø- og Fødevareministeriets arealer. Udlæg er hele eller dele af større skove inklusive mindre lysåbne arealer i skoven.

** Under indfasning sker hugst.

Nye udlæg i private skove til biodiversitetsformål

	Virkemiddel	Løvskov/ Nåleskov	Areal (hektar)	Træ- produktion	Pleje	Indfasning
Privat*	Urørt skov	Løvskov/nåleskov	900	Ingen	I mindre omfang	Frivillig ordning
	Biodiversitetsskov	Løvskov/nåleskov	2.400	Nedsat	I mindre omfang, fx græsning	Frivillig ordning
I alt			3.300			
I alt nyt statslig og eksisterende			25.000			
I alt nyt privat, nyt statslig og eksisterende*			28.300			

* Forudsætter afløb for frivillige ordninger

Aftale om Naturpakke

Maj 2016

Miljø- og Fødevareministeriet
Slotsholmsgade 12
1216 København K

www.mfvm.dk